

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Врз основа на член 69 алинеја 2 од Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ број 29/05, 81/08, 20/09, 57/10, 17/11, 148/11 и 69/13), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, донесе

НАРЕДБА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИОТ СТАНДАРД ЗА НАСОКИ ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ ПРИ НЕУСОГЛАСЕНОСТ И ПРЕЗЕМАЊЕ НА ИТНИ МЕРКИ БР. 13

Член 1

Со оваа наредба се пропишува начинот на спроведување на меѓународниот стандард за насоки за известување при неусогласеност и преземање на итни мерки бр. 13.

Член 2

Во постапката за известување при неусогласеност и преземање на итни мерки, може да се примени меѓународниот стандард за насоки за известување при неусогласеност и преземање на итни мерки бр. 13 кој е даден во Прилог и е составен дел на оваа наредба.

Член 3

Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 17-250/4
октомври 2013 година

Министер за земјоделство,
шумарство и водостопанство,

Скопје Љупчо Димовски, с.р.

Прилог

НАСОКИ ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ ПРИ НЕУСОГЛАСЕНОСТ И ПРЕЗЕМАЊЕ НА ИТНИ МЕРКИ

Фитосанитарна мерка бр. 13
(2001)

ОДОБРЕНО

Овој стандард е усвоен на третата сесија од времената Комисија за фитосанитарни мерки во април 2001 година.

ВОВЕД

ПРЕДМЕТ

Овој стандард ги пропишува мерките кои треба да бидат преземени од земјите во врска со известување за:

- увезена пратка која не ги исполнува фитосанитарните услови при откривањето на одредени контролирани штетни организми и
- увезена пратка која не ги исполнува фитосанитарните услови во однос на документите за фитосанитарна сертификација.

ЛИТЕРАТУРА

Меѓународна конвенција за заштита на растенијата, 1997 IPPC, ФАО, Рим.

Поимник на фитосанитарни термини, ISPM бр. 5, ФАО, Рим.

Систем за сертификација на извоз, 1997 ISPM бр. 7, ФАО, Рим.

Определување на статусот на штетните организми во дадено подрачје, 1998 ISPM бр. 8, ФАО, Рим.

Насоки за фитосанитарни сертификати, 2001 ISPM бр. 12, ФАО, Рим.

ДЕФИНИЦИИ

Дефинициите за фитосанитарни термини употребени во овој стандард може да се најдат во ISPM бр. 5 (*Поимник на фитосанитарни термини*).

ПРЕГЛЕД НА УСЛОВИ

Меѓународната конвенција за заштита на растенијата (во натамошниот текст IPPC) донесе одредба договорните страни да ги пријават посебните случаи на неусогласеност на пратките со фитосанитарните услови за увоз, вклучувајќи ја нивната поврзаност со документацијата или да пријават соодветни итни мерки, кои ќе се преземат за откривање на штетните организми во пратката, која што претставува потенцијален фитосанитарен ризик. Договорната страна-увозник треба да ја извести

договорната страна-извозник во најкраток можен рок за посебните случаи на неусогласеност и неопходните мерки кои се применети врз увезените пратки. Известувањето треба да ја утврди природата на неусогласеност и начинот на кој договорната страна-извозник треба да врши испитување, како и да ги преземе неопходните мерки. Договорните страни-увозници треба да побараат извештај за добиените резултати од испитувањето.

Потребните податоци за известувањето ги содржат: референтниот број, датумот на известувањето, идентитетот на Националните организации за заштита на растенијата (во натамошниот текст NPOs), идентитетот на пратката со датумот на првата мерка, причините за преземената мерка, информации за природата на неусогласеност односно итна мерка и применетите фитосанитарни мерки. Известувањето треба да биде навремено и да има соодветна форма.

Земјата-увозник треба да ги испита сите нови или неочекувани фитосанитарни случаи за кои се преземени итни мерки, со цел да се определи дали тие се оправдани и дали се потребни измени на фитосанитарните услови. Земјите-извозници треба да ги испитаат посебните случаи на неусогласеност, за да ја утврдат можната причина. Известувањата за посебните случаи на неусогласеност или преземањето на итни мерки поврзани со реекспорт се однесуваат на земјата која врши реекспорт. Известувањата за посебните случаи на неусогласеност или преземањето на итни мерки поврзани со транзитни пратки се однесуваат на земјата извозник.

УСЛОВИ

1. Цел на известувањата

Известувањата ги обезбедува земјата-увозник на земјата извозник за да се идентификуваат констатираните недостатоци на пратката за неусогласеност со посебните фитосанитарни услови за увоз или да известат за преземање на итни мерки при откривање на штетни организми, кои се потенцијален ризик. Употребата на известувањето и за други цели е прифатливо а треба да се преземе само со цел за меѓународна соработка за спречување на увоз и/или ширењето на контролирани штетни организми (IPPC член I и VIII). При неусогласеност, известувањето има за цел да помогне во испитувањето на причините за неусогласеност и со олеснување на чекорите да се спречи повторувањето на таквите случаи.

2. Користење на податоци за известување

Известувањето вообичаено е двострано. Известувањата и податоците кои се користат за известување се потребни за службени цели и може лесно да бидат погрешно сфатени или злоупотребени, доколку се користат делови од текстот и несоодветно. За да се намали степенот на погрешното разбирање или злоупотреба, земјите треба да внимаваат, поради безбедност, известувањата и податоците за известување примарно да се доставуваат исклучиво на земјата-извозник. Особено земјата-увозник треба да контактира со земјата-извозник и да и овозможи на земјата-извозник да ги испита случаите на неусогласеност за да направи корекции каде што е неопходно. Ова треба да се направи пред промената на фитосанитарниот статус на производот или подрачјето, како и да се пријават или потврдат и другите недостатоци на фитосанитарниот систем во земјата-извозник (да се види добрата пракса на известување при следење во ISPM бр. 8 од 1998 година).

3. Одредби на IPPC поврзани со известувањето

Утврдувањето на системи за рутинска пракса за известување се заснова на неколку одредби на IPPC, резимирани со следното:

- Член VII.2(f) гласи: „Договорните страни-извозници, за најкратко време треба да ја известат засегнатата договорна страна-извозник или пак засегнатата договорна страна реекспортер за утврдените случаи на неусогласеност за фитосанитарната сертификација. Договорната страна-извозник или пак засегнатата договорна страна реекспортер треба да ги испита и по барање да ја известат за резултатите од испитувањето засегнатата договорна страна-увозник.“

- Во член VII.6 е пропишано дека договорните страни може да преземат „соодветни итни мерки при откривањето на штетни организми, кои претставуваат потенцијална закана за нивните територии или да го пријават нивното откривање. Секоја таква мерка се проценува што поскоро, за да се оправда нејзиното продолжување. За преземената мерка веднаш се известува засегнатата договорна страна, Секретаријатот и Регионалната организација за заштита на растенијата кај која членува договорната страна.“

- Член VIII.1 гласи: „Договорните страни соработуваат едни со други до највисок можен степен при постигнувањето на целите на оваа конвенција“.

- Член VIII.2 гласи: „Секоја договорна страна определува контакт лице за размена на информации поврзани со спроведувањето на оваа конвенција.“

Земјите кои не се договорни страни на IPPC се охрабруваат да ги користат системите за известување, опишани во овој стандард (IPPC член XVIII).

4. Основа за известување

Во најголемиот број случаи, известувањето се обезбедува како резултат на откривањето на контролирани штетни организми кај увезените пратки. Постојат и други случаи на неусогласеност за кои се потребни фитосанитарни мерки и известувања. При нови или неочекувани фитосанитарни ситуации треба да се преземат итни мерки за кои исто така треба да се известат земјата-извозник.

4.1. Случаи за неусогласеност

Земјите треба двострано да се договорат во кои случаи на неусогласеност треба да се известуваат. При отсуство на такви договори, земјата-увозник треба да се придржува на следното:

а) Непочитување на фитосанитарните услови за увоз.

б) Откривање на контролирани штетни организми.

в) Непочитување на условите за документација и тоа:

- немање на фитосанитарен сертификат;
- незаверени измени или бришења на фитосанитарниот сертификат;
- недостаток на податоци на фитосанитарниот сертификат и
- лажен фитосанитарен сертификат.

г) Забранети пратки.

д) Забранети елементи во пратки (почва).

г) Податоци за неуспешни третирања.

е) Повторени случаи на забранети елементи во пратки кај мали, некомерцијални количини, носени од патниците или пратени по пошта.

Во исклучителни случаи за неусогласеност на пратката со фитосанитарните услови за увоз треба да се извести земјата-извозник дали за истата е потребен фитосанитарен сертификат.

4.2. Итни мерки

Итните мерки се преземаат доколку кај увезената пратка се откријат:

- контролирани штетни организми, кои не се посочени како поврзани со пратката од страна на земјата-извозник и
- организми кои претставуваат потенцијална фитосанитарна опасност.

5. Временски период на известување

Известувањето треба да се обезбеди веднаш по утврдувањето на неусогласеноста или потребата од итна мерка, како и за преземените фитосанитарни мерки. Доколку има значително доцнење при утврдување на причината за известување (идентификација на организам), може да се обезбеди прелиминарно известување.

6. Податоци вклучени во известувањето

Известувањето треба да има доследна форма и да вклучува одредени минимални податоци. Националните организации за заштита на растенијата (NPPOs) се задолжуваат да обезбедат дополнителни податоци, доколку истите се сметаат за релевантни и важни или ако истите се побарани од земјата-извозник.

6.1. Потребни податоци

Известувањата треба да ги содржат следните податоци:

а) Референтен број. Земјата-известувач треба да има опрема за следење на испратеното соопштение на земјата-извозник. Тоа треба да биде единствен референтен број или бројот на фитосанитарниот сертификат поврзан со пратката;

б) Датумот на кој е пратено известувањето;

в) Назив на NPPO на земјата-увозник;

г) Назив на NPPO на земјата-извозник;

д) Идентитетот на пратката. Пратките треба да се идентификуваат со бројот на фитосанитарниот сертификат или со упатување кон друг документ, вклучувајќи класа на пратката и научно име (најмалку видот на растението) за растенијата или растителните производи;

е) Идентитет на примачот и испраќачот;

ж) Датум на прва преземена мерка врз пратката;

з) Посебните податоци за природата на неусогласеност и итните мерки се:

- идентитет на штетниот организам (види оддел в);
- зафатеност на дел или на целата пратка;
- проблеми со документацијата и
- неусогласени фитосанитарни услови за увоз.

з) Преземени фитосанитарни мерки. Фитосанитарните мерки треба да бидат точно опишани и да бидат утврдени деловите на пратката кои се зафатени од мерката;

с) Ознаки за проверка на точноста. Земјата-увозник треба да има механизам за проверка на точноста на валидниот документ (печат, меморандум, овластен потпис).

6.2. Дополнителни податоци

По барање, дополнителните податоци се ставаат на располагање на земјата-извозник и истите треба да содржат:

- примерок од фитосанитарниот сертификат или друг соодветен документ;
- дијагностички резултати;
- поврзаност на штетниот организам со делот од пратката каде е откриен истиот или зафатеноста врз пратката и
- други податоци кои се ценат како корисни кај земјата-извозник, за да може да утврди или корегира неусогласеност.

6.3. Форми, кодови, кратенки или акроними

Ако формите, кодовите, кратенките или акронимите се користат при известување при дополнителни информации, по барање земјите треба да стават на располагање соодветен материјал за појаснување.

6.4. Јазик

Јазикот користен за известување и дополнителните информации треба да соодветствува на јазикот кој го применува земјата-известувач, освен ако е поинаку договорно со двостран договор. Кога податоците се бараат преку контакт лица, истите треба да се обезбедат на еден од јазиците на ФАО (IPPC член XIX.3(e)).

7. Документација и средства за комуницирање

Земјата-увозник треба да ги чува документите за известување, а дополнителните податоци и сродните документи најмалку една година по датумот на известувањето. Електронските известувања треба да се користат заради ефикасност и итност по потреба.

Известувањата треба да се праќаат до контакт лицето на IPPC или кога нема утврдено такво контакт лице, до NPPO на земјата-извозник, освен ако постојат двострани договори со кои се прецизира до кого треба да се прати известувањето. Соопштенијата од официјалните контакт лица се сметаат за автентични, освен ако NPPO на земјата-увозник посочи други официјални субјекти.

8. Идентификување на штетни организми

Со идентификување на штетните организми кај увезените пратки треба да се утврди дали истите се или треба да бидат контролирани штетни организми, со цел да се оправда фитосанитарната или итната мерка. Соодветно откривање не е можно доколку:

- примерокот(ците) се во фенофаза или состојба, која го отежнува процесот на идентификување и
- нема на располагање соодветна таксономска експертиза;

Доколку фазата за идентификување не е можна, тогаш е потребно да се наведе причината за известувањето.

При утврдување на штетни организми, земјите-увозници треба:

- да бидат во можност, по барање, да ги пропишуваат соодветните постапки за дијагноза и земање на примероци, вклучувајќи го и идентитетот на дијагностичарот и/или лабораторијата и во соодветен период да ги зачуваат (една година по направеното известување или пак додека не се спроведе неопходното испитување) доказите за соодветните примероци или материјали, како би се обезбедила веродостојност на потенцијалните контраверзни утврдувања;
- да укажат на фазата на животниот циклус на штетниот организам и неговата резистентност доколку е потребно и
- да обезбедат податоци за видот, доколку е можно или на такво таксономско ниво кое ги оправдува преземените службени мерки.

9. Истражување на неусогласеност и преземање на итни мерки

9.1. Неусогласеност

Земјата-извозник треба да ги испитува случаите на неусогласеност за да ја утврди можната причина со цел да се избегне повторувањето. По барање, резултатите од испитувањето треба да се соопштат на земјата-увозник. Доколку резултатите од испитувањето покажуваат промена на статусот на штетните организми, потребно е овие податоци да се соопштат во согласност со добрата пракса, дадени во ISPM бр. 8 од 1998 година.

9.2 Преземање на итни мерки

Земјата-увозник треба да испитува нови или неочекувани фитосанитарни состојби за да ги оправда преземените итни мерки. Секоја таква мерка се проценува што поскоро за да се обезбеди оправданоста на нејзиното продолжување. Ако продолжувањето на мерките е оправдано, фитосанитарните мерки на земјата-увозник треба да се прилагодат, објават и да се стават на располагање на земјата-извозник.

10. Транзит

За пратката во транзит, во случај на неусогласеност со условите на земјата на транзит или било која преземена итна мерка, треба да се известат земјата-извозник. Доколку земјата на транзит смета дека неусогласеноста или новата или неочекувана фитосанитарна ситуација може да биде проблем за земјата на крајна дестинација, земјата на транзит треба да ја известат земјата на крајната дестинација. Земјата на крајна дестинација треба да направи копии од известувањата на секоја вклучена земја во транзит.

11. Реекспорт

Случаите поврзани со фитосанитарниот сертификат за реекспорт, одредбите кои се однесуваат на земјата-извозник се применуваат и за земјата реекспортер.